Valtakunnansyyttäjä 5.2.2020 Dnro 007/61/20

Lakivaliokunta
Eduskunta
LaV@eduskunta.fi

Asia: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan petostorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksia koskevan asetuksen muuttamisesta Euroopan syyttäjäviraston (EPPO) kanssa tehtävän yhteistyön ja OLAF:n tutkimusten vaikuttavuuden osalta (OLAF-asetuksen muutos)

Valtakunnansyyttäjän toimisto lausuu kunnioittavasti pyydettynä lausuntonaan otsikkoasiassa seuraavaa:

Euroopan petostentorjuntavirastoa (OLAF) koskevan ehdotetun asetusmuutoksen tavoitteena on mukauttaa OLAF:in toiminta Euroopan syyttäjäviraston (EPPO) toimintaan. Tavoitteen saavuttamiseksi ko. virastojen toiminnassa pyritään korostamaan periaatteita, joilla vahvistetaan niiden välistä yhteistyötä, tiedonvaihtoa, täydentävyyttä ja päällekkäisyyksien välttämistä. Ehdotetut keinot ovat kannatettavia, koska ne käytännön työn kannalta ovat välttämättömiä.

Euroopan unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvia väärinkäytöksiä tutkivat/koordinoivat useat unionin toimielimet. Toimivaltasuhteet ja/tai niiden tulkinta eivät aina ole olleet selkeitä. Tämän vuoksi valtakunnansyyttäjän toimisto pitää hyvänä, että toimintansa vasta aloittavan Euroopan syyttäjäviraston ja hallinnollisia tarkastuksia tekevän OLAF:in toimivaltasuhteet määritellään asetuksessa ja käytännön toimintaa yhteensovitetaan työjärjestyksissä.

Nyt käsiteltävästä asetusmuutosehdotuksesta ilmenee, kuinka päällekkäiset EPPO:n ja OLAF:n toimivaltuudet ovat nimenomaan arvonlisäveroon kohdistuvien väärinkäytösten osalta, jotka keskeisesti kuuluvat EPPO:n toimivaltaan. Neuvoston esitystä vastustaneiden jäsenvaltioiden esitys OLAF:in toimivallan rajoittamisesta vain yli 10 miljoonan euron kokonaisvahingon aiheuttaneisiin arvonlisäveropetoksiin korostaisi valtakunnansyyttäjän toimiston näkemyksen mukaan toimivaltojen päällekkäisyyttä. EPPO:n perustamisen tavoitteena lienee torjua erityisesti näitä vakavia rikoksia.

Syyttäjälaitos Lintulahdenkuja 4 Puhelin 029 56 20800 syyttajalaitos.fi
Valtakunnansyyttäjän toimisto 00530 Helsinki Faksi 029 56 20888 valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

Toimivaltasuhteiden selkeyden merkittävyyttä korostaa käytännössä myös se, ettei vielä ole ennakoitavissa, millaisissa asioissa Eurooppa tuomioistuimet tulevat arvioimaan, että ne bis in idem -periaatetta loukkaamatta EPPO:n valtuutetut syyttäjät voivat ajaa syytettä OLAF:in määräämistä hallinnollisista sanktioista huolimatta. EPPO:n ja OLAF:in yhteistyötä ja tietojenvaihdon oikea-aikaisuutta koskevat asetuksen artiklat ja tulevat työjärjestykset ovat tämän vuoksi käytännön toiminnan kannalta avainasemassa. Komission tulisi myös aktiivisesti seurata yhteistyön tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

Valtakunnansyyttäjän toimisto yhtyy valtioneuvoston kannassa esitettyyn näkemykseen Euroopan parlamentin ehdotuksesta kansallisille tuomioistuimille asetettavasta velvoitteesta ilmoittaa OLAF:ille niistä perusteista, joilla tuomioistuin on katsonut, etteivät syyttäjän esittämät OLAF:in tuottamat asiakirjat ole riittävä näyttö syyksilukemiselle. Ko. rikosasioissa syytettä pääsääntöisesti ajaa EPPO:n kansallinen valtuutettu syyttäjä, jolloin yhteistyön kannalta luontevinta olisi, että hän ilmoittaa tuomiosta ja sen perusteista asianomistajana mahdollisesti esiintyville unionin toimielimille tai/ja suoraan OLAF:lle. Ilmoittamisen voisi myös tehdä EPPO saatuaan tiedon tuomiosta. Asia lienee EPPO:n ja OLAF:in työjärjestyksissä ratkaistavissa oleva asia.

Jukka Rappe
Apulaisvaltakunnansyyttäjä

Ritva Sahavirta
Valtionsyyttäjä